

УДК 378.147:784.1.011.26(477)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ НАРОДНОГО ХОРОВОГО СПІВУ В СИСТЕМІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Дріневська Ванда Сергіївна, заслужена артистка України,
викладач кафедри народно-хорового мистецтва та фольклору,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
ipecheranskiy@ukr.net

Розглянуті питання методики викладання народного хорового співу в закладах вищої освіти сфери культури і мистецтв. Наголошено на тому, що народний спів продовжує існувати в ролі інструменту збереження культурної самобутності і національної ідентичності як складова українського гуманітарного простору. Одну з ролей у цьому процесі відіграють навчальні заклади, в межах яких, враховуючи орієнтацію цієї освіти на процеси гуманізації й гуманітаризації, створюється простір для самовизначення та самореалізації учнів, які опановують народний хоровий спів. Стверджується, що викладачі повинні приділити увагу проблемі структури методу відповідно до вимог професійної педагогіки та культурно-мистецького змісту, питанням практичної реалізації методики вокально-хорового навчання, що вимагає застосування комплексу методів і підходів, а також проблемі вдосконалення вокально-хорового досвіду.

Ключові слова: народний хоровий спів, заклади вищої освіти, професійна освіта, методика викладання, гуманітаризація.

Актуальність теми. Україна пройшла нелегкий шлях в своєму духовному й суспільно-політичному становленні як нація та держава. Не зважаючи на сумні та суперечливі сторінки в нашій історії, українцям удалося закласти міцний духовно-матеріальний фундамент і на його основі створити власний світ культури, що подарував людству визначних дослідників, митців, поетів, музикантів, співаків, спортсменів тощо. Саме вони формували ідеали, цінності та духовний потенціал українського суспільства. Чимало з них продовжують робити це і нині.

На початку ХХІ ст., коли впливи сучасних цифрових технологій і глобальних інформаційних систем трансформуються в маргінальні антикультурні наративи, що загрожує знищенням національної і етнічної автентичності в українській культурі, заміною її на масові та комерційні симулякри, загострюється увага на особливій місії тих освітніх інституцій та ресурсів, що покликані бути «оберегами» й інструментами уможливлення спадкоємності і розвитку соціокультурного і гуманітарного потенціалу країни. Якщо згадати ті транснаціональні та євразійські впливи, у фокусі яких сьогодні перебуває Україна, то актуальним постає питання національної безпеки, котре вирішується й шляхом формування нового типу культури. Останній має бути захисним бар'єром від крайнощів капіталістичного та соціалістичного розвитку, акумулюючи та розкриваючи в межах країни духовно-творчий потенціал, що напрацьовувався талановитими українцями століттями, і який може бути використаним в професійній освіті в галузі культури й мистецтв під час підготовки фахівців відповідного профілю.

Одним із напрямів у контексті культурно-мистецького поля України, що запобігає руйнуванню традиційно-культурного середовища, попереджає кризу ідентичності та стабілізує ціннісно-сміслову ядро, сприяючи збереженню моральної відповідальності людини перед національним надбанням, є народний хоровий спів.

Ті заклади вищої освіти (ЗВО) в Україні, що опікуються вокально-хоровим навчанням і підготовкою педагогічних кадрів у цьому напрямі (КНУКіМ, НАКККіМ, НМАУ ім. П. Чайковського, ХДАК, ОНМА ім. А. Нежданової та ін.), звертають увагу на методику, при чому не лише в прикладному, а й в теоретичному аспекті, беручи до уваги інноваційні підходи. У зв'язку з цим акцентуємо на відкритості української вищої вокально-хорової освіти до нововведень і різного роду методик, що ґрунтуються на сучасних педагогічних технологіях, які лише підвищують якість підготовки фахівців вокального мистецтва. Тому тенденції та процеси, пов'язані з методикою підготовки спеціалістів народно-хорового співу в системі ЗВО, потребують належного осмислення з позицій сучасної мистецтвознавчої та педагогічної науки.

Огляд останніх публікацій. З-поміж тієї групи дослідників, що займалися розробкою загально-педагогічних і методичних аспектів професійної підготовки фахівців із вокального мистецтва, варто згадати В. Луканіна, Д. Люш, Л. Мещанову, І. Назаренко, І. Рахімбаєву, Г. Тенюкову та ін. Окремо відмітимо внесок численних представників вітчизняного «хорознавчого» дисциплінарного дискурсу, серед яких чільне місце посідають українські митці і теоретики минулої доби: М. Леонтович, О. Кошиць,

М. Колесса, С. Людкевич, Є. Козак, Л. Колодуб, а також сучасні дослідники: Л. Андрєєва, Л. Бутенко, Р. Дмитревський, А. Єгорова, В. Живова, Д. Загрєцький, С. Казачков, Н. Кирєєва, П. Коломієць, А. Лашенко, А. Мархлевський, Ю. Мостовий, М. Канерштейн, К. Ольхов, К. Пігров, В. Шип та ін.

Метою даної статті є висвітлення та аналіз змістовно-методичних аспектів у контексті підготовки фахівця з народного хорового співу в ЗВО культурно-мистецького спрямування, розгляд напрямів удосконалення цієї підготовки, пов'язані з вищезазначеними аспектами.

Виклад матеріалу дослідження. Перш ніж перейти безпосередньо до висвітлення методичного ракурсу, зупинимося на контексті, пов'язаному з вищою школою та її гуманітарною місією, що може сприйматися як місія національного масштабу. ЗВО в галузі культури та мистецтв повинні через власні освітні практики на системному рівні піднімати та закріплювати в національній свідомості, ба більше, в межах державних програм, важливість розуміння культури як ефективного ресурсу в сучасних модернізаційних процесах, орієнтувати вищу професійну освіту на процеси гуманізації та гуманітаризації, створювати необхідний простір для самовизначення й самореалізації випускників ЗВО культури і мистецтв тощо. Важливо, щоб на рівні керівництва інституцій подібного профілю було відчутне усвідомлення необхідності збалансованого та комплексного підходу в системі вищої школи культури і мистецтв. Поряд зі становленням системи відкритого типу та інтеграцією закладу в статусі унікального інноваційного проекту до світового освітнього простору на базі єдиних і зрозумілих стандартів, поряд із впровадження інноваційних технологій відносно популяризації культури та формуванням компетенції фахівця на міждисциплінарних засадах, створюється платформа, що забезпечує коеволюцію людини та традиції, її обумовленість зі сторони духовно-моральних засад і ціннісно-сміслових орієнтирів, задовольняє потребу людини в творчій самореалізації та самовизначенні [3; 7–8].

Останній момент є важливим, адже без відповідного механізму самоактуалізації та вольового компоненту, тісно пов'язаного з ним, не буде особистісного та професійного становлення, а також відданості своїй улюбленій або національній справі. Згадаймо А. Маслоу: «...люди, які самоактуалізуються, всі без винятку, залучені до якоїсь справи, до чогось, що знаходиться поза ними. Вони віддані цій справі, вона є чимось дуже цінним для них – це свого роду покликання, в старому, проповідницької сенсі слова. Вони займаються чимось на кшталт покликання долі і настільки люблять цю справу, що для них зникає поділ «праця – радість». Один присвячує своє життя закону, інший – справедливості, ще хтось – красі або істини» [7; 285].

Уже на прикладі цього помітно, яку роль відіграє духовно-особистісна складова в структурі професійної культури вокаліста, що займається народно-хоровим співом у ЗВО. Сучасні українські дослідники все частіше звертаються до обґрунтування прийомів, методів і принципів підготовки фахівців із народного хорового співу, відмічаючи, що в українських ЗВО культурно-мистецького спрямування поняття методу тісно пов'язане з вимогами професійної педагогіки. Враховуючи це, структура методу, що застосовується під час підготовки вокалістів-народників, поряд із розвитком професійних якостей (принципи складання репертуару та методика розучування твору з хоровим колективом, постановка і виховання голосу в народному хорі, особливості дикції, принципи роботи над ансамблем тощо), передбачає ще й виховний та загальноосвітній елемент, а ще ідею синтезу даних фізіології, анатомії та психології. О. Філіппов наголошує, що цей синтез, що є структурним компонентом методики підготовки вокалістів, належить не лише до зазначених дисциплін, але й стосується єдності творчості й репродукції, емоції і рації [5; 39].

У ході практичної реалізації методики вокально-хорового навчання, остання вимагає від учня оволодіння технікою, тобто механікою співочого процесу та конкретними вокально-хоровими навичками. Разом із тим, важливим є не лише вироблення народної манери співу, але й культивування уміння «вчитися співати», формування такої настанови, коли потрібно опанувати прийоми та методи самостійної роботи і самоконтролю, розвивати музичне мислення на основі вокально-слухової й аналітичної роботи. У цьому ключі продуктивним є застосування комплексу методів і підходів, що підвищують рівень виконавської культури студента ЗВО, що також є показником рівня його музичної грамотності, котра, в свою чергу, сприяє оволодінню методикою диригентсько-хорової роботи. З-поміж складових цього комплексу варто виокремити метод усвідомлення м'язових дій, герменевтичний (роз'яснювальний) метод, метод демонстрації голосу, заснований на прийомі наслідування, метод художнього та вокально-технічного пошуку, методи самостійного пошуку впродовж періоду навчання, з виходом на актуалізацію неперервно-освітнього потенціалу, метод вправ. Усі ці методи лише додають до фахової компетентності вокаліста-народника, збагачуючи його музично-вокальну культуру, що є важливим компонентом професійного становлення народного хорового співака.

Відзначимо, що відповідно до сучасних досліджень професійні знання та вміння, з одного боку, є складним структурним утворенням, котре вміщує емоційно-чуттєві, вольові та інтелектуальні якості особистості, а з іншого – передбачає спроможність спеціаліста використовувати отримані знання та вміння на практиці, вдосконалюючи свій вокально-хоровий досвід. І саме тут важливо зрозуміти обмеженість тих підходів, що ґрунтуються на суто лекційній методиці, яка нівелює продуктивний ефект від практичної частини занять. Викладачі ЗВО, що закладають позицію учня як пасивного реципієнта, якому залишається бути лише заручником усного слова вчителя, порушують логіку цілісного еволюційного розвитку учня, ігноруючи творчий аспект, що підвищує інтерес до хорового співу як виду мистецтва. Звісно, що все це спричиняє збій у вокально-педагогічному процесі, зокрема й внаслідок відхилень від законів професійного становлення вокаліста.

Український народний хоровий спів залежить від стану та розвитку емоційно-чуттєвої культури носія або виконавця, особливо якщо згадати його глибоку інтегрованість у поле звичаєвої традиції та національної культури. Надмірна теоретизація та формалізація, по суті, блокує розвиток образно-емоційної сфери у цьому напрямі, а разом із нею і прагнення, тобто вольову силу, занепад якої переходить у втрату інтересу до предмету, створюючи додаткові перешкоди не лише для учня, але й для викладача. Народний хоровий спів – це практично-орієнтований предмет і під час підготовки вокалістів має бути добре поставлена робота між студентом і викладачем у рамках ЗВО, де окрім обов'язкових технічних аспектів, особливо, коли йдеться про принципи постановки та виховання голосу в народному хорі важливими є методи художнього та самостійного пошуку. Викладач не повинен вводити в рамки, а, навпаки, має створювати умови, за яких вокальні здібності учня будуть розкриватися; він зобов'язаний давати йому шанс брати активну участь у своєму навчанні, що дозволить останньому почуватися досить комфортно. У педагогіці подібний підхід ототожнюється з принципом активізації творчої ініціативи студентів в системі їхніх художніх цінностей [4; 23], коли звернення уваги на розвиток творчої уяви та становлення авторського Я дає змогу більше цінувати техніку виконання. Дуже часто трапляється ситуація, коли педагог на заняттях подав максимальне роз'яснення, тоді як студент виніс мінімальне розуміння предмету з того матеріалу. Ключовими тут є два моменти: по-перше, неналежне поєднання теорії та педагогічної майстерності в контексті підходу викладача, а, по-друге, необхідність збільшення в процесі підготовки вокалістів сегменту практичних занять, доповнивши їх теорією. Надати змогу студентові ЗВО відчувати та проявити самовиховний момент, активну педагогічну позицію у ставленні до себе, це значить зрозуміти на практиці теорію педагога, під керівництвом якого він займається.

Також потрібно прагнути до забезпечення цілісності у ставленні до системи професійного тренування, в основі якої має знаходитися синергія групових та індивідуальних занять. Якщо індивідуальна робота зі студентом орієнтована здебільшого на вирішення проблем із вокальною технікою, наявні в окремого виконавця, то групове тренування розвиває творчі вміння студентів, критичне сприйняття ними тієї чи іншої манери виконання, без чого неможливе підвищення власного професійного рівня. Тим більше, коли йдеться про специфіку хорового співу, який, за висловом В. Краснощєкова, є «ансамблем вокальних унісонів» [2; 81]. Окрім того, що хоровий спів покликаний гармонійно розвивати індивідуальність кожного виконавця, його музичні, інтонаційні та ритмічні здібності, він ще й на етапі групових тренувань і практичної реалізації створює особливий вокальний простір, у межах якого розширюється суб'єкт-суб'єктна залежність, що розвиває професійні та зміцнює морально-вольові якості окремо кожного виконавця в народному хорі.

Останній момент на рахунок окремого вокального простору є цікавим і під час осмислення специфіки українського хорового співу, в якому, про що писав Л. Куба, дивним чином переплелися воля і творчі здібності кожного окремого співака, що забезпечують «змінюваність голосів», та закони ладу і гармонії, що передаються крізь час і простір у звичаєвих традиціях українців. «Народний хор не має керівного осерддя, воно в кожному співакові; те, що воно рідко єдине, викликає тим більше захоплення. Співаки зв'язані могутньою постійною силою, керованою, крім вродженого музичного таланту, успадкованими традиціями і самобутнім духом. Вони створюють атмосферу, яка віками існує в даній місцевості і якою живляться покоління, атмосфера змінюється лише під впливом подихів із чужих світів, і в такий спосіб зазнає поступових змін і єство народу» [6; 258].

У цьому ключі й актуалізується проблема створення національної моделі вокальної професійної освіти в Україні, де хоровий спів посідав би вагоме місце. Глобалізаційні процеси, загострившись на початку XXI ст., попри негативні транснаціональні впливи, створюють підставу для взаємозбагачення національних культур. Вокальна професійна освіта повинна поширювати і пропагувати українську національну культуру, в межах якої хорове виконавство з його основними принципами (духовності, соборності та толерантності) відіграє одну з ключових ролей. У цьому контексті, повертаючись до питань

методики, викладач ЗВО в межах вокально-педагогічного процесу має виходити з базового розуміння того, що рідна мова лежить в основі будь-якої культури та її традицій, що вона наділяє вокал і хоровий спів особливим колоритом, дозволяючи кожній країні впроваджувати власні моделі вокальної освіти. Тому програмними й раціональними інтенціями тут виступають опора на звичаєві традиції й народні діалекти, а також формування фахівця, знайомого з кращими досягненнями вокально-музичної культури власної країни, що розуміє та добре відчуває душу свого народу.

Викладаючи в ЗВО народний хоровий спів, педагог повинен пам'ятати про поліфонію регіональних пісенних стилів, без якої навряд чи можна передати багатство української музичної культури. Локальні форми фольклору, природні терени й ландшафти, діалекти української мови, – все це обумовило появу та розвиток регіональних пісенних стилів. Як зауважував свого часу Ф. Колесса, «українські народні пісні, відповідно до території, з якої походять, виказують доволі значні відміни» [1; 531], що дає підстави стверджувати про існування окремих музичних діалектів, що покриваються відповідними мовними діалектами. До основних ареалів автохтонного побутування українського фольклору можна віднести: північний (пісенна культура північних кордонів по обидва береги Дніпра, що передбачає поділ на Західне та Східне Полісся), південно-східний (пісенна культура лівобережної та степової України) і південно-західний (Волинь, Поділля, Галичина, Буковина, Закарпаття).

На перший погляд здається, що зазначені моменти не мають стосунку до методики викладання хорового співу, проте це лише на перший погляд, оскільки такі аспекти як «народна манера співу», фольклорні вокальні ансамблі чи методика розучування окремого твору без урахування регіональної специфіки, по суті, втрачають своє змістовне наповнення, а разом із ним і вокальний колорит. Саме тому викладачам ЗВО, що працюють зі студентами «народниками», важливо розуміти відмінності між північним і південно-східним ареалами, що, зокрема, в межах першого більш за все відчувається стилістична різноманітність у виконавській манері, що тут культивується гуртовий спів календарно-обрядових пісень, наявний «крикливий» тип інтонування, а ще те, що Ф. Колесса називав «вокалізацією шиплячих» і т. ін. У межах південно-східного ареалу натомість існує самотнє виконавська манера, що вирізняється пісенною підголосковою поліфонією, що поєднує у собі «горловий» та «голосовий» (тонкий) тип виводу, є широко представленою в жіночому ансамблевому співі. Не кажучи вже про народно-вокальне різноманіття південно-західного регіону, де власна самотнє стилістика й манера виконання.

Висновки. Таким чином, розглянувши окремі актуальні питання методики викладання народного хорового співу в ЗВО культурно-мистецького спрямування, можна зробити наступні висновки.

По-перше, народний хоровий спів у сучасних освітніх і соціокультурних реаліях, урахувавши впливи глобалізаційних трендів, продовжує існувати як один із передових «форпостів» та важливих інструментів збереження культурної самотності й національної ідентичності, як невід'ємна складова української гуманітаристики. По-друге, ЗВО культурно-мистецького спрямування в Україні, виходячи зі своєї цивілізаційної місії, – що полягає у розвитку та закріпленні не лише в межах національній свідомості, а й на рівні державних програм, важливості розуміння культури як ефективного ресурсу в сучасних модернізаційних процесах, орієнтації вищої професійної освіти на процеси гуманізації та гуманітаризації, – має створювати необхідний простір для самовизначення та самореалізації учнів і випускників, зокрема й тих, що опановують спеціалістів народно-хорового співу. По-третє, серед актуальних питань методики викладання народного хорового співу в ЗВО, на які сьогодні викладачам потрібно приділити належну увагу, що виводить їх вже в теоретико-методологічну площину, є проблема структури методу, його зв'язку з вимогами професійної педагогіки та культурно-мистецьким змістом; питання практичної реалізації методики вокально-хорового навчання, що вимагає застосування комплексу методів і підходів, котрі підвищують рівень музичної грамотності та виконавської культури учня (метод усвідомлення м'язових дій, герменевтичний (роз'яснювальний) метод, метод демонстрації голосу, заснований на прийомі наслідування, метод художнього та вокально-технічного пошуку, методи самостійного пошуку впродовж періоду навчання, з виходом на актуалізацію неперервно-освітнього потенціалу, метод вправ); проблема вдосконалення вокально-хорового досвіду, що для свого вирішення потребує врахування принципу активізації творчої ініціативи та збагачення емоційно-чуттєвої сфери виконавця, співвідношення групових і індивідуальних занять і поліфонії регіональних пісенних стилів.

Список використаної літератури

1. Колесса Ф. Музикознавчі праці / Ф. Колесса. – Київ : Наук. думка, 1970. – 590 с.
2. Краснощеков В. И. Вопросы хороведения / В. И. Краснощеков. – М. : Музыка, 1969. – 299 с.
3. Кузнецова Т. В. Гуманитарная миссия образования в сфере культуры и искусств: навстречу VI Международному симпозиуму «Вузы культуры и искусств в международном образовательном пространстве»

традиции славянского мира и современные межкультурные взаимодействия» / Т. В. Кузнецова // Вестник Моск. гос. ун-та культуры и искусств. – 2012. – № 2 (46). – С. 6–10.

4. **Федоришин В.** Акмеологічний аспект підготовки викладачів мистецьких дисциплін у контексті європейського освітнього простору / В. Федоришин // Хорове мистецтво України та його подвижники : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф.; ред.-упор. П. Гушоватий, З. Гнатів. – Дрогобиць : Ред.-вид. відділ Дрогобиць. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2012. – С. 22–26.

5. **Филиппов А. В.** Принципы, методы и приёмы вокально-педагогической деятельности и их процессуальное наполнение / А. Филиппов // Голос и речь. – 2012. – № 3 (8). – С. 37–47.

6. **Шокало-Бенч О.** Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посіб. / О. Шокало-Бенч. – Київ : Ред. журн. «Укр. світ», 2002. – 440 с.

7. **Maslow A.** Self-actualizing and Beyond / A. Maslow // Challenges of Humanistic Psychology. – N.-Y. : Mc Graw-Hill, 1967. – P. 278–286.

References

1. **Kolessa F.** Muzykoznavchi pratsi / F. Kolessa. – Kyiv : Naukova dumka, 1970. – 590 s.

2. **Krasnoshchekov V. Y.** Voprosy khorovedeniya / V. Y. Krasnoshchekov. – M. : Muzyka, 1969. – 299 s.

3. **Kuznetsova T. V.** Humanytarnaya myssyya obrazovaniya v sfere kul'tury y yskusstv: navstrechu VI Mezhdunarodnomu sympozyumu «Vuzy kul'tury y yskusstv v mezhdunarodnom obrazovatel'nom prostranstve: tradytsyy slavyanskoho myra y sovremennyye mezhkul'turnyye vzaymodeystviya» / T. V. Kuznetsova // Vestnyk Mosk. gosudarstvennogo unyversyteta kul'tury y yskusstv. – 2012. – №2 (46). – С. 6–10.

4. **Fedorshyn V.** Akmeolohichnyy aspekt pidhotovky vykladachiv mystets'kykh dystsyplin u konteksti yevropeys'koho osvith'noho prostoru / V. Fedorshyn // Khorove mystetstvo Ukrayiny ta yoho podvyzhyuky : materialy druhoyi mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi; red.-upor. P. Hushovaty, Z. Hnativ. – Drohobych : Redaktsiyno-vydavnychyy viddil Drohobych'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. I. Franka, 2012. – С. 22–26.

5. **Fylyppov A. V.** Pryntsypy, metody y pryemy vokal'no-pedahohycheskoy deyatel'nosti y ykh protsessual'noye napolneneye / A. Fylyppov // Holos y rech'. – 2012. – № 3 (8). – С. 37–47.

6. **Shokalo-Bench O.** Ukrayins'kyy khorovy spiv: Aktualizatsiya zvychayevoyi tradytsiyi: Navch. posib. / O. Shokalo-Bench. – Kyiv : Red. zhur. «Ukr. Svit», 2002. – 440 s.

7. **Maslow A.** Self-actualizing and Beyond / A. Maslow // Challenges of Humanistic Psychology. – N.-Y. : McGraw-Hill, 1967. – P. 278–286.

AS FOR THE QUESTIONS OF METHODOLOGICAL ASPECTS OF FOLK CHORAL SINGING SPECIALISTS' TRAINING IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Drinevska Vanda, Honored Artist of Ukraine teacher of the
Department of folk-choir art and folklore,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

In the article some separate actual points of teaching methodology of folk choral singing specialists training in the system of higher education institutions in the sphere of culture and art are considered. It is emphasized that nowadays the folk choral singing continues to be in the role of «outpost» and is the important instrument of keeping the cultural originality and national identity as the integral part of the Ukrainian humanitarian space. Here is proved that the one of the important role in this process play the institutions of higher education in the measures, including the orientation of the higher professional education, at the processes of humanization and humanitarization, the space for students' self-determination and self-realization is being built who master the specialty of folk choral singing. It is confirmed that the teachers must pay special attention to the problem of structure of method according to the requirements of professional pedagogic and cultural artistic content, to the questions of practical realization of vocal choral training method which requires the whole complex of methods and approaches and also the problem of vocal choral experience improvement.

Key words: folk choral singing, higher education institutions, professional education, training method, humanitarization.

UDC [378.147:784.1.011.26] (477)

AS FOR THE QUESTIONS OF METHODOLOGICAL ASPECTS OF FOLK CHORAL SINGING SPECIALISTS' TRAINING IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Drinevska Vanda, Honored Artist of Ukraine teacher of the
Department of folk-choir art and folklore,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

In the article some actual points of teaching methodology of folk choral singing specialists' training in the system of higher education institutions in the sphere of culture and art of Ukraine are considered.

During this investigation the method of content-analysis and contextual analysis was applied, the principle of correlation between theory and methodology and also methodological potential of art studies approach.

It was considered that the folk choral singing in modern educational and social cultural realities including the influence of globalization trends continue existing as one of the advanced «outpost» and the important instrument of keeping cultural originality and national identity as the integral part of the Ukrainian humanitaristics. Besides, the institutions of higher education in the sphere of culture and art based on their civilization mission must create the necessary space for self-determination and self-realization of students and graduates especially for those who master the folk choral singing. Among the actual problems of folk choral singing training methodology in the higher school, nowadays teachers must pay special attention which leads them to the theoretical-methodological area; it is the problem of structure of method and its connections with the requirements of the professional pedagogic and cultural artistic content.

The novelty of the work is the emphasis on the use of additional methods (method of awareness of muscle actions, hermeneutic (explanatory) method, method of voice demonstration which was based on the receptions to follow, method of art and vocal-technique search, method of self search during the whole period of study with the release to actualization of continuous educational potential, method of exercises) for solving the problem of the improvement of vocal – choral experience, which for its own solving needs taking into consideration the principle of activating the creative initiative and enriching the emotional-sensory sphere of the artist, the ratio of group and individual classes and polyphony of regional song styles.

Applying these methods and approaches for the vocal-pedagogical process will promote to increase, from one side, the professional skill of the teacher and from another side to the level of musical literacy and executive student's art.

Key words: folk choral singing, higher education institutions, professional education, training method, humanitarization.

Надійшла до редакції 5.10.2017 р

УДК 371.132:78

РОЛЬ СУЧАСНИХ МУЗИЧНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Кушнір Катерина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя, м. Ніжин
kusnir.katerina@gmail.com

Розглядається одне з актуальних питань музичної педагогіки – оновлення змісту фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, що ґрунтується на упровадженні музично-комп'ютерних технологій в навчання та застосуванні нових інформаційних технологій. Досліджується значущість наданих комп'ютером принципово нових можливостей у розвитку професійного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва, що дозволяє доповнити і змінити сам характер його діяльності, що сприятиме духовному розвитку особистості та формуванню її ціннісних компетентностей. Виявляється можливість інтеграції музично-комп'ютерних технологій в навчальному процесі, на прикладі дисципліни «Хорове аранжування».

Ключові слова: музично-комп'ютерні технології, хорове аранжування, ціннісні компетентності, вчитель музичного мистецтва.

Постановка проблеми. Характерною рисою сучасного суспільства є його інформатизація, створення нових комп'ютерних технологій, перетворення інформації на найважливіший глобальний ресурс людства. Одним із завдань вищої педагогічної освіти, зокрема музично-педагогічної, є підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в сучасних інформаційних умовах, сприйняття й відтворення у власній діяльності соціальної, наукової, художньої та естетичної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на духовний світ особистості, розвитку її ціннісних компетентностей, використання засобів спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою сучасних музично-комп'ютерних технологій.

Останні дослідження та публікації. На важливість формування медіа – та інформаційної грамотності у студентів наголошують у своїх працях С. Дьомін, Н. Ковальова, Х. Лау, Є. Мурюкіна, А. Новікова, А. Растрюгіна, Н. Рижих, А. Федорова, С. Фейлітцен, А. Харт й ін. Дослідженню проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя музики присвятили свої роботи Т. Бодрова, В. Дряпіка, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, Л. Предтеченська, О. Ростовський, О. Рудницька. Проблему підготовки майбутнього вчителя музики в умовах комп'ютеризації навчання розглядають Н. Белявіна, Ю. Дворнік, О. Дітчук, О. Коневщинська, К. Кабріль, О. Чайковська, В. Штепа та ін.

Актуальність даної теми зумовлена широким можливостями комп'ютера у сучасній музично-педагогічній практиці, значним обсягом наукових праць у сфері теорії комп'ютерних